

8. Ο ΚΟΣΜΟΣ, Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

α) «Πιστεύω εις ένα Θεόν... ποιητήν ούρανοῦ καί γῆς»

Στό πρῶτο ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμε πίστη σέ ἕνα Θεό πού εἶναι Δημιουργός τῶν πάντων.

«Πιστεύω εις ἕνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητήν ούρανοῦ καί γῆς ὁρατῶν τε πάντων καί ἀορατῶν».

Ἡ ἀλήθεια αὐτή εἶναι ἡ βάση καί ἡ προϋπόθεση ὅλων τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἀληθειῶν καί τῆς θρησκευτικῆς καί ἠθικῆς ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ.

Ὁ κόσμος δέν ἔγινε ἄλλο, ἀπό τόν ἑαυτό του, οὔτε εἶναι αἰώνιος, ἀλλ' εἶναι προϊόν τῆς ἀγάπης, τῆς σοφίας, τῆς δυνάμεως καί τῆς θελήσεως τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ: «Αὐτός εἶπε καί ἐγεννήθησαν, αὐτός ἐνετείλατο (= πρόσταξε) καί ἐκτίσθησαν» (Ψαλμ. 148, 5).

Στή δημιουργία τοῦ κόσμου *συμμετέχουν καί τά τρία πρόσωπα τῆς θεότητος*: «Ὁ Πατήρ δι' Υἱοῦ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποιεῖ τά πάντα». Ὁ Πατέρας εἶναι ἡ ἀρχή τῶν πάντων, ὁ Υἱός μεσολαβεῖ καί ἀποπερατώνει τή δημιουργία καί τό Ἅγιο Πνεῦμα δίνει στήν ὕλη τή μορφή καί τή ζωή.

β) Ἡ δημιουργία ἔργο τῆς ἀγάπης καί τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ

Ὁ Θεός δημιούργησε τόν κόσμο ἀπό ἀγάπη καί γιά τή δόξα του. Ὁ σκοπός, δηλαδή, γιά τόν ὅποιο ἔγινε ὁ κόσμος εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὅλα ἔγιναν γιά τό Θεό: «Ἐξ αὐτοῦ καί δι' αὐτοῦ καί εις αὐτόν τά πάντα». (Ἄπό αὐτόν δημιουργήθηκαν, μέ τήν πανσοφία του κυβερνῶνται καί στή δόξα του ἀποβλέπουν τά πάντα. Ρωμ. 11, 36).

Αὐτό δέν εἶναι βέβαια ἐγωιστικό γιά τό Θεό, γιατί ἡ δοξολόγηση τοῦ Θεοῦ *συμπίπτει μέ τήν εὐδαιμονία καί μακαριότητα τῶν λογικῶν ὄντων*, ἀνθρώπων καί ἀγγέλων. Τά λογικά ὄντα δοξάζουν τό Θεό στό βαθμό πού εἶναι εὐδαίμονα καί μακάρια. Ὅσο περισσότερη εἶναι ἡ εὐδαιμονία, τόσο περισσότερη εἶναι καί ἡ ἀναγνώριση καί ἡ ἐξύμνηση τῆς θείας ἀγαθότητος. Καί ὅσο μεγαλύτερη ἡ ἐξύμνηση τῆς θείας ἀγαθότητος τόσο μεγαλύτερη καί ἡ μακαριότητα. Συνεπῶς, ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ὅποια δημιουργήθηκε ὁ κόσμος δέν ικανοποιεῖ προσωπική ἀνάγκη τοῦ Θεοῦ, γιατί ὁ Θεός ὡς ἀπόλυτο ὄν δέν ἔχει ἀνάγκες, εἶναι «ἀνεκδέητος». Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἀποβλέπει στήν εὐδαιμονία τῶν λογικῶν ὄντων. Τά λογικά ὄντα πετυχαίνουν

τὴν εὐδαιμονία, ὅταν ἀναφέρονται, ὅταν διευθύνονται πρὸς τὸ Θεὸ ὡς τὸν τελικὸν τοὺς σκοποῦ.

Ἄλλ' ἡ δημιουργία εἶναι ἔργο καὶ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώθηκε ἀρχικὰ στὴν τάξη τῆς δημιουργίας. Γιατί, ὅπως μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ Ἅγια Γραφή (Γένεση), ὁ κόσμος δημιουργήθηκε σὲ διάστημα ἑξὶ ἡμερῶν – περιόδων προοδευτικά ἀπὸ τὰ ἀτελέστερα καὶ ἀπλούστερα πρὸς τὰ τελειότερα καὶ συνθετότερα. Στὴν ἀρχὴ δημιουργήθηκε μὲ μόνο τὸ λόγο τοῦ Παντοδύναμου Θεοῦ ἡ ἄμορφη ὕλη. Κατόπιν δημιουργήθηκαν τὰ φυτὰ, τὰ κατώτερα εἶδη τῶν ζώων, τὰ ἀνώτερα καὶ τέλος ὁ ἄνθρωπος.

Τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ διαπιστώνουμε ὅπουδήποτε στρέψουμε τὴν προσοχὴ μας. Τὰ πάντα διηγοῦνται τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνο ὁ *μακρόκοσμος*, τὸ ἀστρικό σύμπαν, ἀλλὰ καὶ ὁ *μικρόκοσμος*, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἄτομο τῆς ὕλης. Ὅλα τὰ ζῶα, καὶ τὰ πῖο μικρά, παρουσιάζουν ἐντεχνη, ἀρμονικὴ καὶ σκόπιμη κατασκευὴ. Τίποτε τὸ περισσὸ καὶ ἄχρηστο δὲν ὑπάρχει. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα πού φαίνονται ἄχρηστα καὶ ἐπιβλαβῆ ἔχουν τὸ λόγο τῆς ὑπάρξεώς τους, ὅπως εἶχαν διαπιστώσει καὶ οἱ στωικοὶ φιλόσοφοι στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα.

Ἔχοντας ὑπόψη ὁ Μέγας Βασιλεὺς τὴν τάξη καὶ τὴ σκοπιμότητα πού παρατηρεῖται σ' ὀλόκληρὴ τὴ δημιουργία εἶπε ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι μόνο ἡ κατοικία τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἓνα *ἐκπαιδευτήριον*, μέσα στὸ ὅποιο φοιτοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ διδάσκονται τὴ θεογονία. Ὁ κόσμος ὡς τεχνικὸ κατασκευάσμα ἀνυψώνει τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Δημιουργό: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» (Ψαλμ. 18, 1), λέγει ὁ Δαυὶδ. Ὁ ἴδιος ὑμνητὴς τοῦ Θεοῦ, ἐκκλητικὸς μπροστὰ στὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας, ἀναφωνεῖ:

«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε·

πάντα ἐν σοφία ἐποίησας» (Ψαλμ. 103, 24).

(Πόσο μεγάλα καὶ θαυμαστά εἶναι τὰ ἔργα σου, Κύριε.

Ὅλα τὰ δημιουργήσεις με σοφία).

γ) Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος»

Στὴν εὐχὴ τοῦ τρισάγιου ὕμνου εἶδαμε ὅτι ὁ Θεὸς «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε τὰ σύμπαντα». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν κόσμο ἀπὸ τὸ μηδέν, δηλαδή ὄχι ἀπὸ ὕλη πού προϋπήρχε. Καὶ αὕτὴ ἡ πρώτη καὶ ἄμορφη ὕλη δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ Θεό.

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀναφέρεται ὅτι «ἐξ οὐκ ὄντων (= ἀπὸ τὸ μηδέν)

ἐποίησεν αὐτὰ ὁ Θεός» (Β' Μακ. 7, 28). Καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη γίνεται λόγος γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ μηδέν (Ἐβρ. 11, 3).

Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ συλλάβει μετὰ τὸ νοῦ τὴν δημιουργία ἀπὸ τὸ μηδέν, ἐπειδὴ πάντοτε χρησιμοποιοῖ τὴν ὑπάρχουσα ὕλη, γιὰ νὰ κατασκευάσει ὅ,τιδήποτε. Τὴν ἀλήθεια αὕτη ἀποδεχόμεσθε μετὰ τὴν πίστη. Πάντως ἡ διδασκαλία τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ μηδέν δὲν ἀντιτίθεται στὸ λογικὸ ἀξίωμα «ἀπὸ τὸ μηδέν δὲν παράγεται τίποτε», γιὰτὶ *αἰτία* τῆς δημιουργίας τῆς ὕλης εἶναι ὁ Θεός. Οὔτε καὶ μετὰ τὴν κοσμολογία ἐρχεται σὲ σύγκρουση ἡ «ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργία», γιὰτὶ ἡ κοσμολογία ὁμειεῖ γιὰ τὴν *διαμόρφωση* καὶ *ἐξέλιξη* τοῦ κόσμου, ὄχι γιὰ τὴν *προέλευση* τῶν ἀρχικῶν ὑλικῶν στοιχείων.

ΚΕΙΜΕΝΑ

Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον.

Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθησθε
σφόδρα·

ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
ἐνεδύσα.

ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον,
ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέερριν...

.....
ἐποίησε σελήνην εἰς καιροῦς
ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ...

.....
ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε·
πάντα ἐν σοφία ἐποίησας,
ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου

.....
ἦτο ἡ δόξα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας,
εὐφρανθήσεται Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ·

.....
ἴδω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου,
ψαλῶ τῷ Θεῷ μου, ἕως ὑπάρχω.
(ψαλμὸς 103)

Δόξασε, ψυχὴ μου, τὸν Κύριον.

Κύριε, Θεέ μου, δοξάσθησθε πάρα
πολύ ἔχεις ἐνδυθεῖ αἶνο καὶ μεγαλοπρέπεια.

Περιβάλλεσαι ἀπὸ τὸ φῶς σάν ἱμάτιο,
ἐκτείνεις τὸν οὐρανὸ σάν δερμάτινη σκηνή...

.....
(Ὁ Θεός) δημιούργησε τὴ σελήνην
γιὰ νὰ προσδιορίζονται οἱ ἐποχές, ὁ ἥλιος γνωρίζει τὴν ὥρα τῆς δύσεώς του.

.....
Πόσο θαυμαστά εἶναι τὰ ἔργα σου
Κύριε· ὅλα με σοφία τὰ δημιούργησες,
γέμισε ἡ γῆ ἀπὸ τὰ κτίσματά σου.

.....
Ἄς εἶναι αἰῶνια ἡ δόξα τοῦ Κυρίου,
ἄς εὐφραίνεται ὁ Κύριος μετὰ τὰ ἔργα του.

.....
Θά ψάλλω ἄσματα στὸν Κύριον ὅλη τὴ ζωὴ μου,
θά ψάλλω ὕμνους στὸ Θεὸ μου ὅσο ζῶ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιά σχέση υπάρχει ανάμεσα στη δόξα του Θεού και τη μακαριότητα του ανθρώπου;
- 2) Τι διδάσκονται οι άνθρωποι από τη φύση και τον κόσμο;
- 3) Ποιοί επιστήμονες έπρεπε να είναι πιο πιστοί απ' όλους στο Θεό και γιατί;